

Lausunto Joensuun kaupungin sopeutusohjelmasta

Ikääntyneiden määrä Joensuussa ja koko Suomessa kasvaa vielä kymmenen vuoden ajan. Mitä pidempään meillä on omaehtoisesti mahdollisuus ylläpitää monipuolista toimintakykyämme, sitä vähemmän tarvitsemme yhteiskunnan erilaista tukea, kuten asumispalveluita, hoitoa ja hoivaa. Jokainen ihminen haluaa asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Kaikissa taloustilanteissa yhteiskunnan tuki mahdollisimman pitkään omassa kodissa asumiseen on ylivoimaisesti kokonaistaloudellisesti edullisinta ikäpolitiikkaa.

Toimitilat

Ikääntyneet ovat ahkeria kirjaston käyttäjiä. Kantakaupungissa kirjastopalvelut toimivat hyvin. Pitäjillä kirjasto on runsaasti käytetty lähipalvelu, jonka tasoa pelkän kirjastoauton avulla ei ehkä voida säilyttää. Ehdotus yhteispalvelupisteiden toteuttamisesta ja käyttämisestä, joissa kirjastopalvelut olisivat yksi kiinnepiste, tulee selvittää perin pohjin.

Ikääntyneille sosiaaliset kontaktit ovat erittäin tärkeitä. Sen vuoksi on varmistettava riittävät tilat kohtaamisiin niin kantakaupungissa kuin pitäjillä. Ne voivat olla yhteisiä muiden ikäryhmien kanssa. Koulujen käyttöaste tänään on varsin vaatimatonta. Niiden hyödyntämistä muuhun kuntalaisia palvelemaan toimintaan tulee lisätä koskien nuoria, työikäisiä sekä ikääntyneitä. Kouluverkon supistaminen toimii kohtaamis- ja harrastuspaikkoja ajatellen vastakkaiseen suuntaan.

Kaikkien tilojen käyttöastetta tulee nostaa. Samalla erillisten tilojen tarve vähenee. Koska kyse on erilaisista harrastuspiireistä, niin tilojen tulee lähtökohtaisesti olla maksutta käytössä.

Yhteisötila Satama on avoinna arkisin klo 10–15. Ruplan käyttöaste on jo varsin korkea. Ennen päätöksiä on selvitettävä Ruplan käyttäjien kanssa, miten Sataman toiminnat voitaisiin sijoittaa Ruplalle ilman, että samalla muita käyttäjiä joutuu etsimään uusia tiloja toiminnalleen.

Rakennusinvestoinneissa on harkittava todella tarkkaan, mitä rakennetaan ja mitä jätetään rakentamatta ja vuokraamatta. Jo tehtyjä investointipäätöksiä on myös voitava tarkistaa muuttunutta taloustilannetta vastaavaksi.

Esityksessä on lueteltu lakkautettavat ja tilalle rakennettavat koulut ja päiväkodit. Uudisrakentamisen kustannukset tulee avata ennen päätöksiä. Käytöstä mahdollisesti pois jäävien kiinteistöjen tulevaisuus tulee myös käydä läpi ennen päätöksiä, sillä jokainen kiinteistö aiheuttaa ylläpitokustannuksia tyhjänäkin. Tällaisena aikana vanhojen kiinteistöjen myyntivaihtoehto on lähinnä teoreettinen. Suurin merkitys näillä kiinteistöillä on sijaintiympäristönsä kokoontumis- ja harrastuspaikkana, yhteisöllisyyden ylläpitäjänä.

Vanhusneuvosto kannattaa kahden uimahallin säilyttämistä. Erikseen on harkittava altaan kokoa, kunhan eri vaihtoehtojen kustannukset on avattu.

Ikääntyneiden hyvinvointipalvelut ja liikkuminen

Liikunta on tärkeää, huippu-urheilu ei, alkaa olla jo kulunut sanonta joensuulaisten ikääntyneiden keskuudessa. Kantakaupungissa on erinomainen polku- ja latuverkosto. Pitäjillä molemmissa on toivomisen varaa. Käyttäjämäärien valossa tärkeimmät liikuntapaikat ovat uimahallit, Vesikko noin 300 000 ja Rantakylä noin 80 000 käyntiä vuodessa. Näissä luvuissa ikääntyneet edustavat merkittävää osuutta.

Ulkoliikunnassa ikääntyneille merkittävää on mahdollisuus ympärivuotiseen liikuntaan. Talvikauden liukkaudentorjunta on erittäin tärkeää. Yhden lonkkamurtuman hoito maksaa yhteiskunnalle noin 16 000 euroa. P-K:n hyvinvointialueella hoidetaan vuosittain reilut 200 lonkkamurumaa, joista joensuulaisten osuus on noin puolet. Hyvinvointialueen kokonaiskustannus on yli kolme miljoonaa euroa vuodessa. Lisäksi tulee vammasta aiheutuneet muut oheiskustannukset.

Erityisesti ikääntyneiden hyvinvointia ylläpitää ja lisää liikunnan ohella muut kulttuuripalvelut. Käytössä olevan seniorikortin käyttöalaa tulee laajentaa niin, että se kattaa myös kulttuuripalveluita ja sen hinta tulee laskea verrokkikaupunkien tasolle. Informaatiota ja mainontaa seniorikortista tulee tehostaa niin, että kaikki kuntalaiset tulevat tietoisiksi palvelumuodosta, jolloin kortin käyttäjien lukumäärä nousee niin, että kaupunki saa jopa lisätuloa. Vanhusneuvosto ei kannata kaupunginorkesterin muuttamista kamariorkesteriksi eikä teatterin avustuksen supistamista.

Joensuun joukkoliikenne kantakaupungissa on kattava, mutta sen käyttö on valitettavan kallista. Pitäjillä joukkoliikenteen käyttömahdollisuus on huomattavasti vaatimattomampaa. Kun ajatellaan ilmastonmuutosta ja muita kauaskantoisia muutoksia ja vaikutuksia, yhteiskunnan oikea panostuskohde on joukkoliikenne. Ikääntyneille tulee tarjota mahdollisuus käyttää julkista liikennettä alennetuilla taksoilla. Se lisää joukkoliikenteen käyttöastetta ja se puolestaan vaikuttaa positiivisesti kaikkeen liikkumiseen.

Katujen, latujen ja puistojen hoidon yhdistäminen saman tuottajan tehtäväksi kannattaa selvittää. Liikunta pitää pillerit purkissa!

Verot, maksut ja taksat sekä avustukset

Valtaosalla ikääntyneistä tulotaso on matala, vaikka tilastojen valossa ikääntyneet ovat varakkain väestöryhmä. Vanha omakotitalo saattaa olla aika mautonta syötävää. Valtaosa yhteiskunnan palvelumaksuista on yksikköhinnoiltaan samansuuruisia kaikille. Kaikki käyttävät näitä palveluja suunnilleen saman verran vuodessa. Sen vuoksi yhteiskunnan maksut vaikuttavat eniten pienituloisiin.

Esityksessä uutena on hulevesimaksun käyttöönotto. Tontinvuokria, vesimaksuja, kansalaisopiston ja konservatorion maksuja esitetään korotettavaksi, joista jotkut on jo toteutettu. Liikuntapaikkojen maksut nousivat vuoden alusta. Maksujen korotus vähentää ainakin joidenkin palvelujen käyttöä, jolloin tavoiteltu tulolisä ei toteudu. Vanhusneuvosto ei kannata näiden maksujen korottamista, perusteena juuri matala tulotaso

Vaikka kuntaveron tasaveron, on se kuitenkin tasapuolisin kustannusperuste eri kansalaisryhmien välillä. Kuntaveron perusteen muututtua hyvinvointialueiden vanavedessä, vanhusneuvosto

kannattaa yhden prosenttiyksikön suuruista kuntaveron nostoa. Mediaaniverotaso tulee nousemaan, koska monet verrokkikunnat korottavat Joensuun tavoin verotusta. Päätöksen yhteydessä tulee selvittää veron korotusosuuden korvamerkintä kuntalaisille tärkeisiin peruspalveluihin.

Kaupunki tavoittelee jo strategiansakin mukaisesti kuntalaisten osallisuuden, osallistumisen ja osallistamisen lisäämistä. Asukasosallisuuden avustusten tason alentaminen toimii kaikkien kuntalaisten – mutta erityisesti ikääntyneiden – osallisuutta vastaan. Negatiivisena vaikutuksena seuraa mm. yhdistystoiminnan väheneminen. Osallistuminen yhdistysten ja vastaavien yhteisöjen toimintaan tukee ja pitää yllä ikääntyneiden toimintakykyä ja huipputärkeää sosiaalista kanssakäymistä.

Kun osa avustuksista palaa suoraan kaupungille esimerkiksi tilavuokran muodossa, tulee selvittää rahankierrätyksen mielekkyys ja sen aiheuttama kustannus, onko se mahdollista hoitaa yksinkertaisemmalla ja kustannustehokkaammalla tavalla.

Yhteistoiminta muiden kuntien kanssa

Yksikään kunta ei elä tyhjiössä eikä ole riippumaton muista kunnista ja kuntalaisista. Sen vuoksi kuntien välinen yhteistoiminta on laajasti kannatettavaa. Taloudelliset yhteispanostukset, kuten uimahallit, tukevat kaikkien toimintaa. Kaavoitus yhteisin päämäärin luo toimintaedellytyksiä pitkällä tähtäimelle niin asumiselle kuin taloudelliselle toiminnalle. Yhteistoiminnalla edistämme Pohjois-Karjalan elin-, veto- ja pitovoimaa.

Yhteenvedo vanhusneuvoston kannanotoista:

- kotihoidon jatkuvuus turvattava kaikissa oloissa,
- maksuttomat harrastustilat järjestettävä koko kaupungin alueella etenkin vanhuksille,
- tarpeettomat vanhat kiinteistöt ympäristön harrastustiloiksi,
- uimahallit tärkein ikääntyvien liikuntapaikka,
- myös Rantakylän uimahalli säilytettävä,
- talviaikainen riittävä liukkaudentorjunta kaduilla turvattava,
- kaupunginorkesteri säilytettävä,
- kulttuuri mukaan alenevaan seniorikortin hintaan,
- joukkoliikenteeseen ikääntyneille alennetut taksat,
- investointeihin sopeutusajan ”rauhoitus” vanhusten uusia palvelukoteja lukuun ottamatta,
- taloustilanteen ymmärtäen eri taksoihin vain maltilliset korotukset,
- verotukseen samoin tarvittavat, maltilliset korotukset.